

תורת הבטחון ~ פרשת שופטים

הבוטח בה' - "מובטח"

פי תצא למלחמה על איביך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם פי ה' אלקיך עמך המעלה מארץ מצרים. (כ, א)

מקור מצות הבטחון

הנה כתב רבינו יונה (שערי תשובה שער ג, אות ל"ב) וז"ל: "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם (דברים י, יז-יח). כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם (שם כ, א). הוזהרנו בזה, שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' בלבבו ויבטח עליה, כענין שנאמר (תהלים פה, ז): "אך קרוב ליראיו ישעו", וכן כתוב (ישעיה נא, יב): "מי את ותיראי מאנוש ימות", עכ"ל. הרי, דמקור חובת מצות הבטחון הוא משום שהתורה הוזהרנו לבל נירא כשנצא למלחמה. [וכ"כ הבית הלוי (קו הבטחון) להדיא עפ"י מש"כ הרמב"ם בספר המצוות (ל"ח נה)]. וזהו המקור שאסור ליהודי לפחד משום דבר בעולם, "כי ה' אלקיך עמך", וצריכים רק לבטוח בו יתב"ש - כי ישועתו קרובה לבא.

מובטח לו שלא ימצא נזק

הרמב"ם (פ"ו מהל' מלכים הל' ט"ו) האריך בענין זה וכתב וז"ל, "מי האיש הירא ורך הלבב כמשמעו, שאין בלבו כח לעמוד בקשרי המלחמה, ומאחר שייכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונו מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה, וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה, שנאמר אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו, ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו, הרי זה כמי ששפך דמי הכל, שנאמר ולא ימס את לבב אחיו כלבבו, והרי מפורש בקבלה ארור עושה מלאכת ה' רמיה וארור מונע חרבו מדם, וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא, שנאמר כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך וגו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך", עכ"ל. דברים נוראים! דמי שלוחם מלחמת ה', ומקוה על משען ישראל ואינו ירא כלל, הרי "מובטח לו" שלא ימצא שום נזק ושום רעה!

חרדת אדם יתן מוקש

אבל מי שמתיימש מן ישועת ה' - באיזה מצב שהוא, ואינו מקוה על משען ישראל, ואינו מאמין בהשי"ת שהוא - "הכל יכול" ו"בעל היכולת", ובכל מצב שהוא יש תקוה, דיש כמה וכמה אופנים

שהשי"ת יכול לשלוח לו הישועה, אפילו בדרך הטבע - שיש "הרבה שלוחים למקום", זהו סיבה שיבא עליו אותו רעה שדואג מפניו, ולא יזכה לישועת ה'. כדכתיב (משלי כט, ה): "חרדת אדם יתן מוקש ובוטח בה' ישגב". וכן מפורש בדברי הבית הלוי (קו הבטחון) וז"ל, "חובת הבטחון בא בפסוקים הרבה רבו מספור, ומי שמחסר בו, עבירה גדולה היא, ועבירה זו עצמה גורם לו ליפול, כמאמר הכותב: "חרדת אדם יתן מוקש ובוטח בה' ישגב", דעל ידי זה שיחרד האדם ויפחד מאיזה דבר ולא בוטח בה', זהו עצמו גורם לו שינתן לפניו מוקש שלא היה כלל מקודם באותו דבר, "ובוטח בה' ישגב", דגם מהצרה שהיה בה ינצל", עכ"ל.

על כל פנים, הרי מקרא מלא דיבר הכותב "ובוטח בה' ישגב" - שהבוטח בהשי"ת מובטח לו שיזכה לישועת ה', וינצל מכל צרה שבעולם, אך ורק מצד הבטחון בהשי"ת.

מובטח שאין זה בתוך ביתי

ובאמת מצינו גמ' מפורשת בהלל הזקן שמצד מדת הבטחון היה "מובטח" שלא יבא עליו שום צרה. דאיתא בברכות (ס, א): "תנו רבנן, מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר, אמר: מובטח אני שאין זה בתוך ביתי. ועליו הכתוב אומר משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטח בה'. אמר רבא: כל היכי דדרשת להאי קרא, מרישיה לסיפיה מדריש - מסיפיה לרישיה - מדריש. מרישיה לסיפיה מדריש - משמועה רעה לא יירא מה טעם - נכון לבו בטח בה'. מסיפיה לרישיה מדריש: נכון לבו בטח בה' - משמועה רעה לא יירא", ע"כ.

ורבינו הגר"א (אמרי נועם שם) ביאר דברי הגמ' האלו וז"ל, "הכי פירושו דהוא היה בטוח בה' שלא תבוא לו צרה בתוך ביתו. (ומה שמצינו כמה צדיקים שהיה להם צרות י"ל דהכל לפי אומץ הלב בבטחונו על ה' וכמ"ש (חולין ז) שאני ר"ח דנפיש זכותיה)", עכ"ל. הרי מבואר מדברי הגר"א, דע"י מדת הבטחון, אם לבו בטוח לגמרי בה' יתברך, א"א שיבא שום צרה לתוך ביתו, כדכתיב "ובוטח בה' ישגב".

אין עוד מלבדו

וכן נמי מבואר בגמ' (חולין ז, ב) על ר' חנינא שהיה בטוח שלא יתרחש לו שום היקף וכך איתא שם: "אין עוד מלבדו - אמר רבי חנינא: ואפילו כשפים. ההיא איתתא דהות קא מהדרא למישקל עפרא מתותיה כרעיה דרבי חנינא, אמר לה: שקולי, לא מסתייעא מילתיך, אין עוד מלבדו כתיב. והאמר ר' יוחנן: למה נקרא שמן כשפים? שמכחישין פמליא של מעלה! שאני ר' חנינא, דנפישא זכותיה", ע"כ.

וידוע מה שביאר הנפש החיים (שער ג, פרק י"ב) את דברי הגמ' האלו, שהכוונה בזה דר' חנינא - "נפיש זכותיה", היינו דלא היה סמוך על זכויותיו ותורתו ומעשים טובים שעשה, רק משום שדיבק עצמו

בקדושת מחשבתנו לבעל הכחות כולם אדון יחיד הממלא כל עלמין ואין כאן שום שליטה ומציאות כח אחר כלל, וקבע בלבו האמונה "אין עוד מלבדו", ולכן היה נכון לבו בטוח בזה שלא ישלטו עליו פעולות הכשפים הנמשכים מכחות המרכבה הטמאה.

וכן ביאר הבן יהוידע (ביצה טז, א) וז"ל, "וזה הבטחון הגדול היה מצוי אצל הלל ע"ה מקדם קדמתא, דהא מצינו בגמרא (ברכות ס, א) תנו רבנן מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר ואמר מובטח אני שאין זה בתוך ביתי, עליו הכתוב אומר משמועה רעה לא ירא נכון לבו בטוח בה, ופירשנו דהלל ע"ה הראה לעיני הכלל גודל ועוצם בטחונו בהשם יתברך שאין לו בו שום ספק לכך דיבר בפיו לפני העולם דברור אצלו שאין צוחה זו בתוך ביתו, ולא חש פן אחר עשרה רגעים כשיגיעו אצל ביתו ויראו שהצוחה היתה שם ואז יבוש מדבריו אלו שאמר לפניהם בבטחון ההוא, יען כי באמת היה לו בטחון אמיתי בזה, ולכן דבר זה הוא ברור אצלו כאילו הוא עומד בביתו ורואה שאין שם צוחה ולכן גילה בטחונו זה לפני העולם להראות להם תוקף בטחון שלו שהוא מגיד מראשית אחרית ולכן קראו עליו המקרא הזה משמועה רעה לא ירא נכון לבו בטוח בה נכון דייקא בלי תערובת שום ספק כלל ועיקר", עכ"ל. חזינן דמי שבטוח כל כך, שאין לו שום ספק, שהוא כאילו עומד בביתו, ורואה שאין שום צרה בתוך ביתו, ועל כן, מוכן להגיד לכל העולם, בבטחון כזה יש בו הבטחה – שלא יהיה שום צרה בתוך ביתו!

רצונו של מי שבוטח בו, וימלא כל משאלות לבו. אם יהיה בוטח בהשי"ת - אז בודאי ישיגם.

וכן מבואר היטב בדברי מרן הגרי"ז (על התורה) וז"ל, "שהכתוב מעיד שעל ידי מדת הבטחון יכולים להשיג כל דבר, כענין שנאמר: "והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך", ביאור הדבר, שאם תהיה בטחונך בה' כל כך חזק עד שתתענג על ידי זה, אז יתן לך משאלות לבך, וכן הכתובים מעידים להלן: "גול על ה' דרכך ובטח עליו והוא יעשה. והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים". וכן: "דום לה' והתחולל לו". שכפי פי חז"ל ענין הכתוב, שאם יש לאדם שונאים המבקשים רעתו, ידום וה' יפילם לפניו חללים חללים. הכל לפי ערך שלמות הבטחון ככה ישלם מאתו ית"ש לפי אותה מדה, וישיג כל משאלות לבו בהרחבה", עכ"ל. הרי שע"י מדת הבטחון, יכולין להשיג "כל משאלות לבו"!

בטחון - שעון זהב

ידוע ומפורסם המעשה עם הגאון ר' ישראל סלנטר והרש"ש. שפעם אחת היה ויכוח ביניהם אם הוא נכון שהאדם הבוטח בה' בודאי ישיג מה שבוטח בה'. הרש"ש אמר שאין כזה דבר, דלא שייך לומר שבודאי ישיג כל מה שבוטח בה'. ומרן ר' ישראל סלנטר סבר, שבודאי ישיג כל מה שבוטח בה'. ואמר באותו שעה, להוכיח האמת, שהוא בוטח בה' שבודאי ישיג שעון זהב. ובאותו שעה נכנס אחד עם שעון של זהב ונתן לו!

הבוטחים בשמך 'באמת'

פעם אחת דרש ר' ישראל סלנטר דרשה בענין בטחון, שכל משאלה שאדם ישים בטחונו בהשי"ת ישיג אותה – תגיע לו. ואחר הדרשה ניגש אליו אחד, ושאל אותו אם נכונים הדברים? ומרן ר' ישראל סלנטר אישר לו את הדבר ואמר שהוא מקבל עליו אחריות, שאם יבטח בה' שימציא לו עשרת אלפים רובל, בודאי ישיג אותם. יהודי זה הלך לביתו, ועזב את עבודתו, וישב כל היום עם ספר תהלים, וציפה תוך בטחונו בה' – שיביאו אליו עשרת אלפים רובל. עברו כמה ימים, כמה שבועות, כלתה פרוטתו האחרונו מן הכיס ולא היה לחם בביתו לאשתו ולילדיו, והוא עודנו עומד בבטחונו שהכסף יגיע לידו. כשהרעב התחיל להציק לו ולבני ביתו, האיצה בו אשתו ללכת אל ר' ישראל סלנטר ולשאול את פיו, למה לא נתקיימה הבטחתו. ר' ישראל הקשיב במנוחה לדבריו, ואמר לו, שהוא עדיין מאמין בזה באמונה שלימה ואיננו חוזר מאחריותו. אלא שאם קצרה סבלנותו לחכות, הוא מוכן לקנות ממנו את הזכות של עשרת אלפים רובל בחמשת אלפים רובל – ויהיה בתמורת העשרת אלפים המובטחים לו. יהודי זה שמח מאוד על עסק זה, ומיד נאות לו. מיד פנה אליו ר' ישראל ואמר "כלך לך לעבודתך"! אם אתה מוכן להחליף את עשרת האלפים רובל בחמשת אלפים, הרי זה הוכחה גדולה שבטחונך אינו מלא, ולעולם לא תשיג אותם! (תנועת המוסר ה"א פרק כ"ו)

הרי מבואר ממעשה זה, להיות "מובטח" שבודאי ישיג מה שבוטח בה', צריך שיבטח "באמת" בלב שלם בהשי"ת. ואם אין בטחונך שלם, אינו מובטח כלל. יה"ר שנוכה כולנו להיות בכלל הבוטחים בשמך באמת, אכי"ר!

הבוטח בשמי אני מצילו

ויסוד זה מבואר היטב בדברי המדרש (תהלים שחר טוב מזמור ל"א): "אמר להם הקדוש ברוך הוא בטחו בשמי ואני עומד להם, שנאמר (ישעיהו נ, א): "יבטח בשם ה' וישען באלהיו", ולמה, שכל מי שבוטח בשמי אני מצילו, תדע לך שכן חנניה מישאל ועזריה בטחו בשמי, ובשביל שבטחו בשמי הצלתי אותם, נבוכדנצר הרשע אמר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו, די התרחיצו עלוהי (דניאל ג, כח), וכן דניאל לא הצלתי אותו אלא על שבטח בשמי, שנאמר (דניאל ו, כד): "והסק דניאל מן גובא", ולמה, די הימן באלהה (שם), אמר דוד הואיל שכך הוא, כל הבוטח בכך נמלט, אף אני אבטח בכך, שנאמר בכך ה' חסיתי", ע"כ. דברים נפלאים! חזינן מדברי המדרש, שגדול כח הבטחון, דמי שבוטח בהשי"ת זוכה שמובטח שהשי"ת יצילו מאותו צרה. והלל הזקן, וכן ר' חנינא היה בוטחים בהשי"ת שלא יתרחש להם שום צרה! דמדת הבטחון מועיל להצילו מן הצרה, גם אחר שכבר קיימת הצרה, וגם קודם הצרה, אם יבטח בה', יזכה להנצל מכל צרה שבעולם!

סגולת הבטחון

ר' זונדל מסלנט כתב באיגרת לבנו בא"ד וז"ל, "ועל הכל תשליך יהבך על ה', ואל תקמוץ ואל תדאג כלל, שיהו סגולת הבטחון שהקב"ה עושה רצונו של הבוטח בו בלב שלם, ומספיק לו כל צרכיו בכל מקום ובכל עת, ואפילו אינו צדיק כמו"ש (תהלים לב, ט): "הבוטח בה' חסד יסובבנו", והרבה שלוחים למקום", עכ"ל. הרי, לא רק שהבוטח בה' מובטח שלא יהיה לו שום צרה תוך ביתו, גם מובטח שהשי"ת יעשה